

6.17.18.2. Nakládání s chemickými látkami a přípravky

<http://www.guard7.cz/nabidka/lexikon-bozp/chemicke-latky/nakladani-s-chemickymi-latkami-a-pripravky>

Základním legislativním předpisem řešící tuto problematiku je zákon č. 350/2011 Sb., kterým je komplexně upravena oblast nakládání s nebezpečnými látkami v celém jejich životním cyklu od vzniku do jejich likvidace.

Každý, kdo nakládá s nebezpečnou chemickou látkou a chemickým přípravkem má povinnost chránit zdraví lidí a životní prostředí a řídit se výstražnými symboly nebezpečnosti, standardními větami označujícími specifickou rizikovost a standardními pokyny pro bezpečné zacházení.

Balení směsi

Dodavatel, který uvádí na trh nebezpečnou směs zařazenou do jedné nebo více skupin nebezpečnosti zajistí, aby tato směs byla opatřena obalem a uzávěrem, které jsou:

- navrženy a konstruovány tak, aby obsah nemohl uniknout; tento požadavek neplatí tam, kde jsou předepsána zvláštní bezpečnostní opatření,
- zhotoveny z materiálů, které nejsou narušovány obsahem a nevytvářejí s ním nebezpečné sloučeniny,
- vyrobeny tak, aby bylo zajištěno, že odolají tlaku a deformacím vznikajícím při běžném zacházení a že nedojde k jejich uvolnění,
- navrženy a konstruovány tak, aby mohly být opakovaně používány bez úniku obsahu, jsou-li určeny k opakovanému použití.

Obal směsi určené k prodeji spotřebiteli musí vedle výše uvedených požadavků vyhovovat těmto požadavkům:

- obal obsahující směs, která je označena jako vysoce toxická, toxická nebo žíravá, musí mít uzávěr odolný proti otevření dětmi a hmatatelnou výstrahu pro nevidomé,
- obal obsahující směs, která je označena jako zdraví škodlivá, extrémně hořlavá nebo vysoce hořlavá, musí být opatřen hmatatelnou výstrahou pro nevidomé; tento požadavek se nevztahuje na směs v aerosolovém rozprašovači klasifikovanou a označenou pouze jako extrémně hořlavá nebo vysoce hořlavá,
- obal obsahující směs musí být navržen a konstruován tak, aby jeho provedení nebo označení nebylo shodné s provedením nebo označením používaným pro potraviny, pitnou vodu, krmiva, léčiva nebo kosmetické prostředky, kterým by mohl být uveden spotřebitel v omyl nebo kterým by mohlo dojít k jeho záměně za hračky.

Bezpečnostní list

Při všech činnostech, při kterých jsou používány chemické látky, je nutné dodržovat specifická bezpečnostní opatření, která v první řadě stanovuje výrobce nebo prodejce chemické látky nebo chemického přípravku. Tyto informace jsou stanoveny v **bezpečnostním listu**.

Bezpečnostní list (BL) nebo i Material Safety Data Sheet (MSDS) je soubor informací pro nakládání s nebezpečnými látkami. Bezpečnostní listy musí být poskytovány osobou uvádějící látku nebo směs do oběhu, dovozcem a výrobcem pro látky nebo směsi, které obsahují nebezpečné složky v míře, která překračuje stanovený limit. Zpravidla bývají ale BL zhotoveny pro všechny chemické produkty, aby byl odběratel informován i o tom, že není klasifikován jako nebezpečný.

 Obsah bezpečnostního listu

Přeprava nebezpečných chemických látek

Všichni účastníci přepravy nebezpečných věcí musí být dostatečně poučeni o manipulaci a přepravě a musí se řídit všemi bezpečnostními opatřeními, která jsou pro tuto činnost nutná.

Základní právní předpis pro přepravu nebezpečných věcí je **Evropská dohoda o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR)**. Tato dohoda byla vydána v ČR ve sbírce zákonů jako vyhláška č. 64/1987 Sb., o Evropské dohodě o mezinárodní silniční přepravě nebezpečných věcí (ADR).

Pro mezinárodní přepravu nebezpečných věcí po železničních tratích na území smluvních států platí **Řád pro mezinárodní železniční přepravu nebezpečných věcí (RID)**.

Letecká přeprava nebezpečného nákladu se uskutečňuje podle manuálu **ICAO “Technické instrukce pro bezpečnou dopravu nebezpečného zboží letecky”** a manuálu **IATA “Dangerous Goods Regulation”**.

Povinnosti účastníků přepravy z hlediska bezpečnosti

 Odesílatel

 Dopravce

 Příjemce

ODDÍL 1: Identifikace látky/směsi a společnosti/podniku

1.1 Identifikátor výrobku

1.2 Příslušná určená použití látky nebo směsi a nedoporučená použití

1.3 Podrobné údaje o dodavateli bezpečnostního listu

1.4 Telefonní číslo pro naléhavé situace

ODDÍL 2: Identifikace nebezpečnosti

2.1 Klasifikace látky nebo směsi

2.2 Prvky označení

2.3 Další nebezpečnost

ODDÍL 3: Složení/informace o složkách

3.1 Látky

3.2 Směsi

ODDÍL 4: Pokyny pro první pomoc

4.1 Popis první pomoci

4.2 Nejdůležitější akutní a opožděné symptomy a účinky

4.3 Pokyn týkající se okamžité lékařské pomoci a zvláštního ošetření

ODDÍL 5: Opatření pro hašení požáru

5.1 Hasiva

5.2 Zvláštní nebezpečnost vyplývající z látky nebo směsi

5.3 Pokyny pro hasiče

ODDÍL 6: Opatření v případě náhodného úniku

6.1 Opatření na ochranu osob, ochranné prostředky a nouzové postupy

6.2 Opatření na ochranu životního prostředí

6.3 Metody a materiál pro omezení úniku a pro čištění

6.4 Odkaz na jiné oddíly

ODDÍL 7: Zacházení a skladování

7.1 Opatření pro bezpečné zacházení

7.2 Podmínky pro bezpečné skladování látek a směsí včetně neslučitelných látek a směsí

7.3 Specifické konečné / specifická konečná použití

ODDÍL 8: Omezování expozice / osobní ochranné prostředky

8.1 Kontrolní parametry

8.2 Omezování expozice

ODDÍL 9: Fyzikální a chemické vlastnosti

9.1 Informace o základních fyzikálních a chemických vlastnostech

9.2 Další informace

ODDÍL 10: Stálost a reaktivita

10.1 Reaktivita

10.2 Chemická stabilita

- 10.3 Možnost nebezpečných reakcí
- 10.4 Podmínky, kterým je třeba zabránit
- 10.5 Neslučitelné materiály
- 10.6 Nebezpečné produkty rozkladu

ODDÍL 11: Toxikologické informace

- 11.1 Informace o toxikologických účincích

ODDÍL 12: Ekologické informace

- 12.1 Toxicita
- 12.2 Perzistence a rozložitelnost
- 12.3 Bioakumulační potenciál
- 12.4 Mobilita v půdě
- 12.5 Výsledky posouzení PBT a vPvB
- 12.6 Jiné nepříznivé účinky

ODDÍL 13: Pokyny pro odstraňování

- 13.1 Metody nakládání s odpady

ODDÍL 14: Informace pro přepravu

- 14.1 Číslo OSN
- 14.2 Náležitý název OSN pro zásilku
- 14.3 Třída/třídy nebezpečnosti pro přepravu
- 14.4 Obalová skupina
- 14.5 Nebezpečnost pro životní prostředí
- 14.6 Zvláštní bezpečnostní opatření pro uživatele
- 14.7 Hromadná přeprava podle přílohy II MARPOL73/78 a předpisu IBC

ODDÍL 15: Informace o předpisech

- 15.1 Nařízení týkající se bezpečnosti, zdraví a životního prostředí/specifické právní předpisy týkající se látky nebo směsi
- 15.2 Posouzení chemické bezpečnosti

ODDÍL 16: Další informace

Odesílatel je subjekt, který je uveden v přepravním dokladu a jehož jménem se podává zásilka k přepravě s příslušným přepravním dokladem. Odesílatel nebezpečných věcí je povinen předat k přepravě zásilky, které odpovídají požadavkům dohod, předpisů a ustanovení o přepravě nebezpečných věcí, a dále:

- musí se přesvědčit, že nebezpečné věci jsou zařazeny a připuštěny k přepravě,
- předat dopravci informace a údaje o přepravované nebezpečné věci, požadované přepravní a dopravní doklady (povolení, schválení, oznámení, osvědčení atd.),
- použít pouze obaly, velké obaly, velké nádoby pro volně ložené látky a cisterny (cisternová vozidla, cisternové výměnné nástavby a cisternové kontejnery) schválené a vhodné pro přepravu dotyčných látek a označené nápisy předepsanými zákonným ustanovením pro nebezpečné věci,
- splnit požadavky týkající se způsobu odeslání a omezení přepravy,
- zajistit, aby i vyprázdňené nevyčištěné a neodplyněné cisterny (cisternová vozidla, cisternové výměnné nástavby a cisternové kontejnery) nebo vyprázdňené nevyčištěné dopravní prostředky a velké nebo malé kontejnery pro volně ložené látky byly příslušně označeny a opatřeny bezpečnostními značkami a aby vyprázdňené nevyčištěné cisterny byly uzavřeny a poskytovaly stejné záruky těsnosti, jako kdyby byly plné,
- pokud odesílatel používá služeb jiných účastníků (balič, nakládce, plnič atd.) musí učinit přiměřená opatření, aby bylo zajištěno, že zásilka splňuje požadavky kladené zákonnými ustanoveními,
- pokud odesílatel jedná z pověření třetí osoby, musí být písemně upozorněn, že jde o nebezpečné věci a musí obdržet všechny informace a doklady potřebné ke splnění jeho povinností,
- nebezpečné věci zabalit a obaly označit dle podmínek dohod,
- dodržet ustanovení o zákazu společné nakládky na jedno vozidlo,
- nepředat k přepravě nebezpečné věci, u kterých přeprava není dovolena,
- předat dopravci v písemné formě pokyny pro řidiče,
- správně a úplně vyplnit nákladní list (včetně uvedení prohlášení odesílatele),
- předat dopravci kopii zvláštního povolení pro přepravu

radioaktivních materiálů (viz vyhl. č. 317/2002 Sb., o typovém schvalování a přepravě),

- přezkoumat před vlastní nakládkou nebezpečného zboží průvodní doklady a provést vizuální kontrolu, zda vozidlo a jeho zařízení splňují předepsaná ustanovení,
- řádně označit dopravní a přepravní prostředky s nebezpečným zbožím,
- zabezpečit předepsané školení ostatních osob podílejících se na přepravě nebezpečného zboží.

Dopravce je subjekt, který provádí přepravu, je povinen:

- se přesvědčit, že nebezpečné věci, které se mají přepravovat, je dovoleno přepravovat podle daných ustanovení a
- že předepsané doklady jsou připojeny k přepravnímu listu a doprovázejí dopravní resp. přepravní jednotku,
- vizuálně ověřit, že dopravní a přepravní prostředky a náklad jsou bez viditelných závad, netěsnosti nebo trhlin, že nechybí výbava atd.,
- přesvědčit se, že neprošlo datum příští zkoušky cisternových vozidel, cisternových výměnných nástaveb, cisternových kontejnerů a dopravních prostředků, že dopravní a přepravní prostředky nejsou přetíženy a že byly připevněny bezpečnostní značky a označení na dopravní a přepravní prostředky,
- zabezpečit, aby přepravu prováděly pouze osoby k tomu vyškolené a vlastníci o tomto školení platné osvědčení,
- zajistit školení ostatních osob podílejících se na přepravě nebezpečného zboží a
- zabezpečit, aby v silniční dopravě měl řidič povinnou výbavu včetně výstražných oranžových tabulek, případně i bezpečnostních značek.

V silniční dopravě (včetně svozu a rozvozu do a z terminálu v kombinované přepravě) musí dopravce zajistit, aby řidič:

- měl během přepravy s sebou a na požádání předložil oprávněné osobě ke kontrole průvodní doklady, funkční hasicí přístroje a povinnou výbavu vozidla,
- nepřevzal k přepravě a nepřepřavoval zásilku s poškozeným nebo netěsným obalem,
- provedl v případě nehody vozidla nebo jiné mimořádné události všechna opatření uvedená v písemných pokynech pro řidiče,
- dodržel všechny předpisy týkající se nakládky, vykládky a manipulace s nebezpečnými věcmi; zákaz společné nakládky na jedno vozidlo; způsoby přepravy nebezpečných věcí a dozor nad vozidly při parkování.

Tato opatření se provedou na základě přepravních dokladů a doprovodných dokladů vizuální prohlídkou vozidla nebo kontejnerů a popřípadě nákladu. Dopravce se však může ve vyjmenovaných případech spolehnout na informace a údaje sdělené mu ostatními účastníky.

Zjistí-li dopravce nesplnění požadavků podle zákonných ustanovení pro přepravu nebezpečných věcí, nesmí přepravit zásilku, pokud nedošlo k odstranění nedostatků. Pokud je během přepravy zjištěna závada, která by mohla ohrozit bezpečnost přepravy, musí se zásilka pokud možno co nejrychleji zadržet s ohledem na požadavky bezpečnosti dopravního provozu, bezpečného odstavení zásilky a bezpečnosti veřejnosti. V přepravě se může pokračovat po splnění platných předpisů. Pokud nelze požadavky splnit a není schválen zbytek přepravní cesty, příslušný orgán musí dopravci poskytnout nezbytnou administrativní podporu.

Příjemce je subjekt uvedený v přepravní smlouvě. Jestliže příjemce označuje třetí osobu v souladu s ustanovením podle přepravní smlouvy, tato osoba je považována za příjemce. Pokud je přeprava prováděna bez přepravní smlouvy, subjekt, který přebírá odpovědnost za nebezpečné zboží po příjezdu, se považuje za příjemce. Příjemce má povinnost nezdržovat bez pádných důvodů převzetí zásilky a ověřit po vykládce, že požadavky podle zákonných ustanovení, které se ho týkají, jsou splněny. Zejména musí:

- provést v případech, předepsaných zákonnými ustanoveními, čištění a dekontaminaci dopravních a přepravních prostředků a
- zajistit, aby z dopravních a přepravních prostředků následně po vyložení, vyčištění a dekontaminování byla odstraněna označení nebezpečnosti.

Jestliže příjemce používá služeb jiných účastníků (provádějících vykládku, čištění, dekontaminaci atd.), musí provést příslušná opatření k tomu, aby bylo zajištěno splnění požadavků podle zákonných ustanovení. Pokud se při ověřování zjistí nesplnění jejich požadavků, příjemce nesmí vrátit dopravní a přepravní prostředek, dokud zjištěné závady nebyly odstraněny.